

Μια αγκαλιά γύρω από την πόλη: Εξόρμηση στη φύση στην περιφερειακή τάφρο της Θεσσαλονίκης

Από **parallaxi** - June 17, 2020

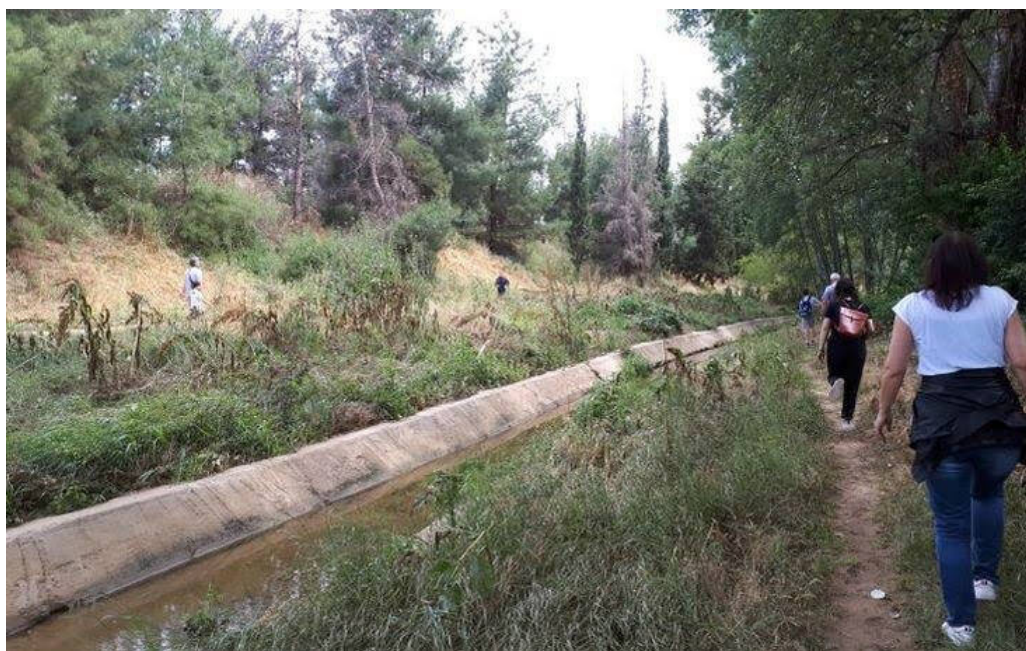
Ανάμεσα σε πολυκατοικίες, αστικές διαδρομές και οδικούς άξονες με μεγάλο κυκλοφοριακό φόρτο, σε διάφορα σημεία της πόλης της Θεσσαλονίκης, ο ανυποψίαστος επισκέπτης διαπιστώνει με έκπληξη την ύπαρξη μιας υπαίθριας διαδρομής που φαίνεται να έχουν συνηθίσει πολλοί. Οικογένειες με παιδιά, άνθρωποι κάθε ηλικίας που κάνουν την καθημερινή τους γυμναστική, ηλικιωμένοι που βγήκαν για περπάτημα διασχίζουν δίπλα στους νέους επισκέπτες με τα σακίδια στην πλάτη, διαφορετικά σημεία μιας συνολικής απόστασης 8,5 χιλιομέτρων, στην περιφερειακή τάφρο της πόλης, από το Σείχ Σου και τον Κέδρινο Λόφο, την Τούμπα, την Πυλαία και τη Νέα Ελβετία ως τον Φοίνικα και την Καλαμαριά.

Οι καρποί από τις μουριές και τις άγριες συκιές «ξυπνούν» παιδικές μνήμες σε όσους τους δοκιμάζουν, ενώ οι ανθισμένες φλαμουριές προκαλούν τον περαστικό να κόψει λίγο φλαμούρι για το τσάι του χειμώνα που έρχεται. Γιαγιάδες προσκαλούν τα εγγόνια τους να τους δείξουν τις φωλιές από τα πράσινα παπαγαλάκια, ενώ βατράχια και χελώνες προσελκύουν το ενδιαφέρον των μικρών περιπατητών- και όχι μόνο.

Στο μήκος της διαδρομής, πέτρινα ή ξύλινα γεφυράκια ενώνουν τις δύο όχθες της τάφρου ή τα σημεία όπου διαφορετικά ρέματα συναντώνται και η βυζαντινή ιστορία «ξεπηδά» από τα απομεινάρια του γεφυριού που ζεύγνυε στα βυζαντινά χρόνια το ρέμα μεταξύ των σημερινών οικισμών της Πυλαίας και της Τούμπας. Η πινακίδα της Εφορείας Αρχαιοτήτων Πόλης Θεσσαλονίκης, που υπογράφει η αρχαιολόγος Λίλα Β. Σαμπανοπούλου, ενημερώνει τον περαστικό ότι πρόκειται για ένα «από τα πιο ενδιαφέροντα κατάλοιπα των αλλοτινών καιρών τους και το πλέον ευπρόσιτο».

Όπως εξηγεί, «εξυπηρετούσε προφανώς την επικοινωνία της μητροπολιτικής Θεσσαλονίκης με τις παραγωγικές εγκαταστάσεις που σώζονται διάσπαρτες στις ανατολικές πλαγιές του Χορτιάτη, όπου

και οι πηγές της κινητήριας για τη λειτουργία τους δύναμης: του νερού, αλλά και τα προάστια ή τα μοναστήρια της περιφέρειας της μεγαλούπολης που σκαρφάλωναν στα εξάρματα του χρυσοφόρου βουνού».

Πλημμύριζε η Βασιλίσσης Όλγας

Στην προσπάθεια να ενώσει κανείς τα κομμάτια του παζλ για να αντιληφθεί την ιστορία του τόπου και της τάφρου, μπορεί να αναγνωρίσει τον προφανή αντιπλημμυρικό χαρακτήρα της. Λίγο όμως γνωρίζουν ότι πριν από το 1954 και την κατασκευή της, τα ρέματα που διέρρεαν την ανατολική Θεσσαλονίκη – και μπορεί να θυμούνται κάποιοι Θεσσαλονικείς – δημιουργούσαν μεγάλα προβλήματα στις συγκοινωνίες όταν πλημμύριζαν. Ο ομότιμος καθηγητής του Τομέα Φυσικής και Περιβαλλοντικής Γεωγραφίας του Τμήματος Γεωλογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Λάζαρος Σωτηριάδης, σε άρθρο του το 2002 ανέφερε ότι οι χείμαρροι Πανεπιστημίου, Έκθεσης και Λύτρα πλημμύριζαν την περιοχή κάτω από το Γ Σώμα Στρατού και τα νερά περνούσαν πάνω από την οδό Βασιλίσσης Όλγας. Πλημμύριζαν μαζί και όλοι οι γύρω δρόμοι, ακινητοποιώντας το τραμ, τα αυτοκίνητα και τους ίδιους τους πεζούς. Αφυπολόγιστες ήταν και οι ζημιές σε σπίτια, καταστήματα και υπόγεια σε όλη την περιοχή.

Κατασκευάστηκε μεταξύ 1955 και 1958

Σύμφωνα με το υπουργείο υποδομών, η περιφερειακή τάφρος της Θεσσαλονίκης είναι μια τεχνητή διώρυγα που αποτελεί το ένα από τα δύο βασικά περιφερειακά αντιπλημμυρικά έργα της ευρύτερης περιοχής της Θεσσαλονίκης. Το δεύτερο είναι ο Δενδροπόταμος. Η τάφρος κατασκευάστηκε την περίοδο 1955 με 1958 για να προστατέψει το ανατολικό τμήμα της πόλης από τις όμβριες απορροές του Κέδρινου Λόφου και του Πανοράματος.

«Το έργο κατασκευάστηκε όταν ο Κωνσταντίνος Καραμανλής ήταν υπουργός δημοσίων έργων. Φαίνεται σαν να “αγκαλιάζει” την πόλη, καθώς διαμορφώνεται γύρω από αυτήν, και είναι ένας από τους σημαντικότερους διαδρόμους νερού και πρασίνου» αναφέρει στο Αθηναϊκό Πρακτορείο Ειδήσεων η αντιπεριφερειάρχης Θεσσαλονίκης, Βούλα Πατουλίδου.

Σύμφωνα με την ίδια, αυτή η τάφρος έσωσε την πόλη από πάρα πολλές πλημμύρες καθώς συγκεντρώνει τα νερά από επτά χείμαρρους (Πανεπιστημίου, Έκθεσης, Λήδρα, Κωνσταντινίδη, Κυβερνείου, Πυλαίας και Αλλατίνη).

«Είναι σαν να άπλωσε κάποιος μια “αγκαλιά” πάνω από την πόλη»

Απόρρητο

«Είναι ένα έργο που, στην ουσία, έκοψε στη μέση ό,τι ρέματα έρχονταν από τα βουνά και αντί να ρέουν με τη φυσική απορροή, δηλαδή αντί να διασχίζουν την πόλη και να πέφτουν στη θάλασσα, συγκεντρώνει όλες αυτές τις ποσότητες νερού ώστε να τις διοχετεύσει στη θάλασσα, στην περιοχή της Καλαμαριάς. Είναι σαν να άπλωσε κάποιος μια “αγκαλιά” πάνω από την πόλη», σχολιάζει, από την πλευρά της, η Μαρία Καλυβιώτη από το Τμήμα Συντηρήσεων Έργων Δομών Περιβάλλοντος.

Σε εξέλιξη έργα καθαρισμού

Στο μεταξύ, σε εξέλιξη βρίσκεται εργολαβία για τον καθαρισμό και τη συντήρηση της περιφερειακής τάφρου από τη Μητροπολιτική Ενότητα Θεσσαλονίκης καθώς το 2018 η σχετική αρμοδιότητα περιήλθε στην Περιφέρεια από το υπουργείο Υποδομών.

Απαραίτητη, ωστόσο, σύμφωνα με την κ. Πατουλίδου, είναι η ενεργοποίηση της περιβαλλοντικής συνείδησης των πολιτών, ώστε να προστατεύουν τον συγκεκριμένο πνεύμονα πρασίνου.

Σχέδια ανάδειξης

Την ίδια ώρα, η αντιπεριφερειάρχης γνωστοποιεί ότι «υπάρχει η δυνατότητα και η θέληση του Περιφερειάρχη για την εξασφάλιση περαιτέρω χρηματοδότησης ώστε αυτή η περιπατητική διαδρομή να γίνει ακόμη πιο όμορφη».

Επισημαίνει ότι έχουν γίνει παρεμβάσεις στο παρελθόν, μέσω ΕΣΠΑ, στην περιοχή του Ελαιορέματος, ενώ τονίζει ότι μπορούν να συνδεθούν οι περιπατητικές διαδρομές και να γίνουν μικρές παρεμβάσεις, χωρίς τσιμέντο, με γεφυράκια, λιθόκτιστες κατασκευές, πέτρινα τοιχία και διαμορφώσεις μονοπατιών.

Πηγή: ΑΠΕ